

Митрополит Иларион: Наш главни мисионарски задатак је да људима откривамо Христа

Интервју митрополита волоколамског Илариона, председавајућег Одељења за спољне црквене послове Московске Патријаршије, који је дао италијанским новинама Corriere della sera.

- Владико, у предговору ваше књиге о Ф. М. Достојевском пишете о руском писцу као апостолу и пророку. По Вашем мишљењу, постоји ли нешто посебно у делима Достојевског, што може помоћи у зближавању православца и католика?

- Мислим да се вредност Достојевског за нас хришћане огледа у томе што у својим делима он стално покушава да читаоца приволи Христу. Навешћу пример. Недавно сам посетио један московски универзитет. Тамо је било неколико стотина професора и студената. Питао сам: „Колико вас је читало Достојевског?“ Сви су подигли руке. Затим сам упитао: „Колико вас је читало Јеванђеље?“ Отприлике четвртина присутних је дигла руку.

Многи људи у свету откривају Русију, православље и руску културу из дела Достојевског. Преведен је на све језике који имају своје писмо. Хтео не хтео, Достојевски је постао Христов апостол. Сведочио је о Христу чак и у совјетско време, када је религиозна литература била забрањена у СССР-у. А њега можемо назвати пророком јер је упозоравао на предстојеће катастрофе. Он је био једина културна личност, која је у социјалистичкој револуционарној идеологији видела њену демонску суштину. Наши многи људи су мислили да социјализам замењује капитализам, а Достојевски је показао да социјализам замењује хришћанство. Показао је антихришћанску и демонску суштину идеологије, која је људима обећавала срећу без Бога. Говорио је да је немогуће изградити срећу без Бога, а у личности Исуса Христа видео је највећи морални пример за цело човечанство.

Достојевски је у својим романима покушао да приближи читаоца не само да разуме Христово учење, него и да схвати Његову личност. То је учинио на свој јединствен начин, стварајући христолике ликове, попут кнеза Мишкина из романа „Идиот“, старца Зосиме и Аљоше из „Браће Карамазови“, Тихона из „Демона“ и, наравно, Христа из „Великог инквизитора“.

- Дакле, управо обраћање Христовој личности, изворима хришћанства, добу неподељене Цркве може да постане својеврсна платформа за уједињење православца и католика?

- Мислим да је Христос нешто најважније и најдрагоценије што имамо. Увек наглашавам да није учење о Христу најважније у хришћанству, већ Његова личност. Христос нам није оставио само учење, само суму неких заповести, него нам је оставио Самог Себе. Он је присутан у Својој Цркви. Он је, као што верујемо, вршилац Евхаристије. Даје нам Себе у причешћивању Телом и Крвљу Христовом.

О томе сам недавно говорио на Евхаристијском конгресу Католичке цркве у Будимпешти. Православци и католици нису уједињени у Евхаристији, али јесу у разумевању Евхаристије. Пре свега, у схватању да је у евхаристијском хлебу и вину после освећења право, а не симболичко Тело Христово и Крв Христова.

- Пет година је прошло од историјског сусрета Папе и Патријарха московског и целе Русије у Хавани. Недавно је кардинал Пјетро Паролин, одговарајући на питања новинара, рекао да се у овом тренутку нису стекли услови за посету Папе Фрање Русији. Шта стоји на путу ове посете или макар организовања новог сусрета Папе и Патријарха?

- Важно је раздвојити две теме – Папину посету Русији и сусрет Папе и Патријарха. Што се тиче прве теме, делим мишљење кардинала Паролина да се у овом тренутку нису стекли услови. Не сматрам да треба да износим разлоге зашто то тренутно није могуће, обе стране то добро знају. Због тога тренутно оваква посета не стоји на дневном реду наших билатералних односа.

Али, то уопште не значи да не треба да развијамо те односе. Напротив, развијамо их. Управо је сусрет у Хавани, где су се састали Папа Фрања и Патријарх Кирил био нови искорак. Овде долазим до одговора на питање које се сада врло често поставља: када ће се одржати следећи састанак Папе и Патријарха? Састанак у Хавани најављен је недељу дана пре одржавања. Мислим да ће и следећи, када га припремимо, бити најављен око недељу дана пре. Мала је вероватноћа да ћемо га најавити месец дана или неколико месеци пре.

- Значи, можемо се надати да ће се састанак одржати и да је то теоретски могуће?

- Мислим да ће се састанак одржати. Али, понављам, нећемо то најављивати унапред. Уосталом, увек смо наглашавали да за нас није важан сам састанак, већ резултати састанка. По нашем мишљењу, претходни састанак је био веома продуктиван.

Желео бих да напоменем неколико аспеката претходног састанка који су од посебног значаја за нашу Цркву. Прво, за нас је веома важно да су Папа и Патријарх потврдили своју посвећеност у заштити прогоњених хришћана на Блиском истоку и другим регионима где прогоне хришћане. Наравно, и Папа и Патријарх о томе говоре у својим наступима, али је веома важно што су то заједно изјавили.

Друго, за нас је било веома важно што су Папа и Патријарх заједнички прогласили да унија не представља пут ка јединству. Ми унију не доживљавамо као мост између хришћанског Истока и Запада, већ, напротив, као препреку дијалогу. Према изјавама представника Грkokатоличке цркве у Украјини, то се врло јасно види. Нису случајно украјински грkokатолици били веома незадовољни због сусрета Папе и Патријарха и оних изговорених речи.

У заједничкој изјави, усвојеној након састанка Папе Фрање и Патријарха московског и целе Русије Кирила, такође су изнете бројне друге веома важне теме. Имамо још много простора за рад у правцу који су Папа и Патријарх одредили у Хавани.

Али, живот се не зауставља. Појављују се нови изазови који ће захтевати нове састанке и нове заједничке изјаве.

- Након састанка у Хавани рекли сте да, иако је теолошки дијалог значајан, пре свега је важно сарађивати у области друштвених питања. Слично је изјавио и Папа Фрања. Управо сте се вратили са првог дела самита, који је претходио 26. заседању Конференције УН о климатским променама. По Вашем мишљењу, да ли би еколошка проблематика могла да буде једно од питања на којима је најпре неопходно сарађивати?

- Безусловно. Еколошка проблематика је једно од подручја у којима морамо повећати сарадњу. Сви смо у истом чамцу. Имамо једну заједничку кућу. Ако се лед отопи и различите територије буду поплављене, вода неће питати да ли сте православци или католици, и једни и други ће се утопити, а заједно са њима и муслимани, и Јевреји, и атеисти. Стога морамо разговарати о проблему климатских промена, без обзира на наше верске разлике.

Неко ће питати: „Како можете да промените било шта?“ Ми сами, вероватно, не можемо да променимо, али се можемо обратити политичким лидерима, државним вођама са апелом да њихове политичке одлуке узму у обзир предстојећу еколошку катастрофу. Можда на тај начин, заједничким залагањима, можемо да је спречимо.

- У Ватикану се ускоро отвара Архијерејски синод. У вези са овим Синодом, Папа Фрања, многи кардинали и бискупи кажу да су се хришћани поново нашли у паганском свету, а да се ми морамо понашати као апостоли, да се фактички обраћамо паганској публици. Да ли делите исто мишљење и шта можете рећи о томе?

- Мислим да, с једне стране, живимо у доба када практично нема препрека на путу наше хришћанске мисије, бар на оним територијама које традиционално припадају хришћанском културном простору. То се такође односи и на Русију, и на бројне друге земље које су биле у саставу Совјетског Савеза.

Седамдесет година смо живели у ситуацији у којој је Црква била фактички забрањена, када није могла да се бави мисионарским, образовним или добротворним активностима, али преко тридесет

година живимо у потпуно другачијим условима. Рекао бих да су услови у којима живимо на постсовјетском простору по много чему јединствени.

Од мојих колега из западних земаља стално чујем за кризу позива, смањење броја верника. Чујем да се храмови затварају, претварају у секуларне институције или чак продају са наменом да служе као верски објекти других конфесија. Хвала Богу, код нас се то не дешава. Напротив, сваке године отварамо око хиљаду нових цркава. У протеклих тридесет година отворили смо скоро хиљаду нових манастира. Још увек имамо стотине и хиљаде младих људи који студирају теологију.

Али то не значи да смо толико успешни у мисионарском раду да можемо да се на томе зауставимо. Много је урађено, али много тога још предстоји. На пример, у Русији је много људи крштено у православној вери, али слабо разумеју шта је православље. Мислим да је у публици о којој сам говорио на почетку овог интервјуа вероватно било 90% крштених. Но, како се испоставило, само четвртина је читала Јеванђеље. То значи да је пред нама велики простор за образовну делатност. Људи о којима сам говорио нису пагани. Они себе сматрају православним хришћанима, али чак и ако нису читали Јеванђеље, онда је њихово православље више номинално него право.

Наш главни задатак данас представља скраћивање јаза између номиналног и стварног хришћанства. Наш први и најважнији мисионарски задатак је да људима откривамо Христа, да показујемо зашто је Христос важан за њих.

Извор: <https://mospat.ru/sr/news/88182/>